

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 2000/34/EF

2003/EØS/6/25

av 22. juni 2000

om endring av rådsdirektiv 93/104/EF om visse aspekter ved organisering av arbeidstiden for å omfatte sektorer og virksomhet som er unntatt fra direktivet(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 137 nr. 2,

under henvisning til forslag fra Kommissjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾, på grunnlag av Forlikskomiteens felles forslag av 3. april 2000, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) I traktatens artikkel 137 er det fastsatt at Fellesskapet skal støtte og utfylle medlemsstatenes virksomhet for å bedre arbeidsmiljøet for å verne arbeidernes helse og sikkerhet. Direktiver som vedtas på grunnlag av nevnte artikkel, skal unngå å pålegge administrative, økonomiske og rettslige byrder av en slik art at de motvirker opprettelse og utvikling av små og mellomstore bedrifter.
- 2) I rådsdirektiv 93/104/EF av 23. november 1993 om visse aspekter ved organisering av arbeidstiden⁽⁴⁾ er det fastsatt minstekrav for sikkerhet og helse i forbindelse med organisering av arbeidstiden med hensyn til perioder for døgnhvile, pauser, ukehvil, lengste ukentlige arbeidstid, årlig ferie samt aspekter ved nattarbeid, skiftarbeid og arbeidsrytme. Nevnte direktiv bør endres av følgende grunner.
- 3) Vei-, luft-, sjø- og jernbanetransport, fart på innlands vannveier, saltvannsfiske, andre former for virksomhet på havet, samt virksomhet som utøves av leger under utdanning, er unntatt fra virkeområdet til rådsdirektiv 93/104/EF.
- 4) I Kommissjonens forslag av 20. september 1990 er ingen sektorer eller former for virksomhet unntatt fra rådsdirektiv 93/104/EF, og Europaparlamentet godtok heller ingen slike unntak i sin uttalelse av 20. februar 1991.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EFT L 195 av 1.8.2000, s. 41, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 58/2002 av 31. mai 2002 om endring av EØS-avtalens vedlegg XVIII (Helse og sikkerhet på arbeidsplassen, arbeidsrett og lik behandling av kvinner og menn), se EØS-tillegget til De Europaiske Fellesskaps Tidende nr. 44 av 5.9.2002, s. 14.

⁽¹⁾ EFT C 43 av 17.2.1999, s. 1.

⁽²⁾ EFT C 138 av 18.5.1999, s. 33.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 14. april 1999 (EFT C 219 av 30.7.1999, s. 231), Rådets felles holdning av 12. juli 1999 (EFT C 249 av 1.9.1999, s. 17) og europaparlamentsbeslutning av 16. november 1999 (ennå ikke offentliggjort i EFT). Europaparlamentsbeslutning av 17. mai 2000 og rådsbeslutning av 18. mai 2000.

⁽⁴⁾ EFT L 307 av 13.12.1993, s. 18.

- 5) Arbeidstakernes helse og sikkerhet bør vernes på arbeidsplassen, ikke fordi de arbeider i en bestemt sektor eller utfører en bestemt virksomhet, men fordi de er arbeidstakere.
- 6) Når det gjelder sektorlovgivning for mobile arbeidstakere, er det behov for en utfyllende og parallell tilnæringsmåte i bestemmelsene om transportsikkerhet og de berørte arbeidstakernes helse og sikkerhet.
- 7) Det må tas hensyn til at virksomheten på havet og virksomheten til leger under utdanning er av en særlig art.
- 8) Vern av helsen og sikkerheten til mobile arbeidstakere i de unntatte sektorene og virksomhetsområdene bør også garanteres.
- 9) De nåværende bestemmelsene om årlig ferie og helsekontroll ved nattarbeid og skiftarbeid bør utvides til å omfatte mobile arbeidstakere i de unntatte sektorene og virksomhetsområdene.
- 10) De nåværende bestemmelsene om arbeidstid og hvile må tilpasses mobile arbeidstakere i de unntatte sektorene og virksomhetsområdene.
- 11) Alle arbeidstakere bør ha tilstrekkelige hvileperioder. Begrepet «hvile» må uttrykkes i tidsenheter, dvs dager, timer og/eller deler av disse.
- 12) En europeisk avtale om sjøfolks arbeidstid er etter forslag fra Kommissjonen iverksatt ved et rådsdirektiv⁽⁵⁾ i samsvar med traktatens artikkel 139 nr. 2. Bestemmelsene i dette direktiv bør derfor ikke få anvendelse på sjøfolk.
- 13) Med hensyn til «andelsfiskere» som er arbeidstakere, er det opp til medlemsstatene i henhold til artikkel 7 i rådsdirektiv 93/104/EF å avgjøre vilkårene for rett til og tildeling av årlig ferie, herunder reglene for betaling.
- 14) Særlige standarder fastsatt i andre fellesskapsdokumenter med hensyn til for eksempel hvileperioder, arbeidstid, årlig ferie og nattarbeid for visse kategorier arbeidstakere, bør ha forrang framfor bestemmelsene i rådsdirektiv 93/104/EF som endret ved dette direktiv.

⁽⁵⁾ Rådsdirektiv 1999/63/EF av 21. juni 1999 om avtalen om organisering av sjøfolks arbeidstid inngått mellom Sammenslutningen av skipsredere i Den europeiske union (ECSA) og Sammenslutningen av transportarbeiderforbund i Den europeiske union (FST) (EFT L 167 av 2.7.1999, s. 33).

- 15) På bakgrunn av rettspraksisen til De europeiske fællesskaps domstol bør bestemmelsen om søndagshvile oppheves.
- 16) Domstolen fastslo i sin dom i sak C-84/94, Det forente kongerike mot Rådet⁽¹⁾, at rådsdirektiv 93/104/EF er i samsvar med nærhets- og forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i traktatens artikkel 5. Det er ingen grunn til å anta at dommen ikke får anvendelse på sammenlignbare regler som berører en rekke aspekter ved organisering av arbeidstiden i unntatte sektorer og virksomhetsområder —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

I direktiv 93/104/EF gjøres følgende endringer:

1. Artikkel 1 nr. 3 skal lyde:

«3. Dette direktiv får anvendelse på alle virksomhetssektorer, både offentlige og private, i henhold til artikkel 2 i direktiv 89/391/EØF, uten at artikkel 14 og 17 i dette direktiv berøres.

Dette direktiv får ikke anvendelse på sjøfolk som definert i rådsdirektiv 1999/63/EF av 21. juni 1999 om avtalen om organisering av sjøfolks arbeidstid inngått mellom Sammenslutningen av skipsredere i Den europeiske union (ECSA) og Sammenslutningen av transportarbeiderforbund i Den europeiske union (FST) (*), uten at artikkel 2 nr. 8 i dette direktiv berøres.

(*) EFT L 167 av 2.7.1999, s. 33.»

2. I artikkel 2 tilføyes følgende:

«7. «mobil arbeidstaker»: enhver arbeidstaker som er ansatt som reisende eller flygende personell av et foretak som driver person- eller godstransport på vei, i luften eller på innlands vannvei,

8. «offshorearbeid»: arbeid som utføres hovedsakelig på eller fra offshoreinstallasjoner (også boreplattformer) direkte eller indirekte i forbindelse med leting, utvinning eller utnyttning av mineralressurser, herunder hydrokarboner, og dykking i forbindelse med slik virksomhet, enten fra offshoreinstallasjon eller fra fartøy,

9. «tilstrekkelig hvile»: at arbeidstakerne får regelmessige hvileperioder av en varighet som uttrykkes i tidsenheter, og som er tilstrekkelig lange og sammenhengende til å sikre at arbeidstakerne på grunn av tretthet eller uregelmessig arbeidsrytme ikke skader seg selv, sine kolleger eller andre og at de ikke skader helsen, verken på kort eller lang sikt.»

3. I artikkel 5 utgår følgende ledd:

«Minimumsperioden for hvile nevnt i første ledd skal i prinsippet omfatte søndagen.»

4. Artikkel 14 skal lyde:

«*Artikkel 14*

Mer detaljerte fællesskapsbestemmelser

Dette direktiv får ikke anvendelse der andre fællesskapsdokumenter inneholder mer detaljerte krav med hensyn til organisering av arbeidstiden for visse yrker eller former for yrkesvirksomhet.»

5. Artikkel 17 nr. 2.1 skal lyde:

«2.1. fra artikkel 3, 4, 5, 8 og 16:

- a) for virksomhet som kjennetegnes ved avstand mellom arbeidstakerens arbeidssted og bosted, som ved offshorearbeid, eller ved avstand mellom arbeidstakerens ulike arbeidssteder,
- b) for vakt-, overvåkings- og døgnvaktvirksomhet som krever permanent nærvær for å verne eiendom og personer, særlig når det dreier seg om vakter, portnere eller vaktelskaper,
- c) for virksomhet som gjør det nødvendig å sikre vedvarende tjenester eller produksjon, særlig når det dreier seg om
 - i) tjenester knyttet til mottak, behandling og/eller pleie som gis av sykehus eller lignende institusjoner, herunder virksomhet som utøves av leger under utdanning, døgninstitusjoner og fengsler,
 - ii) personer som arbeider i havner eller ved lufthavner,
 - iii) presse, radio, fjernsyn, filmproduksjon, post- og telekommunikasjon, ambulansetjeneste, brannvesen eller sivilt beredskap,
 - iv) produksjon, overføring og forsyning av gass, vann eller elektrisitet, renovasjonsvesen eller forbrenningsanlegg,
 - v) industrier med en arbeidsprosess som av tekniske grunner ikke kan avbrytes,
 - vi) forsknings- og utviklingsvirksomhet,
 - vii) landbruk,
 - viii) arbeidstakere som driver med persontransport i byrute,
- d) ved forventet ekstraarbeid, særlig
 - i) innen landbruket,
 - ii) innen turistnæringen,
 - iii) innen postvesenet,

(¹) Sml. 1996 I – s. 5755.

- e) for personer som arbeider innenfor jernbanetransport — det gjennomsnittlige antall arbeidstimer per uke i overgangsperioden, og
- i) i periodisk virksomhet, — de tiltak som skal vedtas for å redusere antallet arbeidstimer per uke til et gjennomsnitt på 48 ved utgangen av overgangsperioden,
- ii) som tilbringer arbeidstiden om bord på tog, eller
- iii) i virksomhet som er knyttet til rutetabeller, og som skal sikre sammenhengende og regelmessig trafikk.»
- b) med hensyn til artikkel 16 nr. 2, forutsatt at referanseperioden ikke overstiger tolv måneder i løpet av første del av overgangsperioden fastsatt i bokstav a) iii), og deretter seks måneder.»

6. I artikkel 17 nr. 2 tilføyes følgende:

«2.4. fra artikkel 6 og artikkel 16 nr. 2 for leger under utdanning:

- a) med hensyn til artikkel 6 for en overgangsperiode på fem år fra 1. august 2004.
- i) Medlemsstatene kan om nødvendig gis ytterligere to år for å ta hensyn til vanskelighetene med å oppfylle arbeidstidsbestemmelsene med hensyn til det ansvar de har for å organisere og yte helsetjenester og legehjelp. Minst seks måneder før utgangen av overgangsperioden skal den berørte medlemsstaten underrette Kommisjonen og oppgi grunnene, slik at Kommisjonen etter passende samråd kan avgi en uttalelse innen tre måneder etter at den har mottatt disse opplysningene. Dersom medlemsstaten ikke følger Kommisjonens uttalelse, skal den begrunne sin avgjørelse. Medlemsstatens melding og begrunnelse samt Kommisjonens uttalelse skal offentliggjøres i *De Europeiske Fællesskaps Tidende* og oversendes til Europaparlamentet.
- ii) Medlemsstatene kan om nødvendig gis et tidsrom på ytterligere ett år for å ta hensyn til de særlige vanskelighetene med å ivareta ovennevnte ansvar. De skal følge framgangsmåten fastsatt i punkt i).

I forbindelse med overgangsperioden skal

- iii) medlemsstatene sikre at den ukentlige arbeidstiden ikke i noe tilfelle overstiger et gjennomsnitt på 58 timer i løpet av de første tre årene av overgangsperioden, et gjennomsnitt på 56 timer i de påfølgende to årene og et gjennomsnitt på 52 timer i den perioden som eventuelt gjenstår.
- iv) arbeidsgiveren rådspørre arbeidstakernes representanter i god tid for om mulig å komme fram til en avtale om de ordningene som skal gjelde i overgangsperioden. Innen fristene fastsatt i punkt iii) kan en slik avtale omfatte

7. Ny artikkel 17a og 17b skal lyde:

«*Artikkel 17a*

Mobile arbeidstakere og offshorearbeid

1. Artikkel 3, 4, 5 og 8 får ikke anvendelse på mobile arbeidstakere.
2. Medlemsstatene skal imidlertid treffe de nødvendige tiltak for å sikre at mobile arbeidstakere har rett til tilstrekkelig hvile, unntatt under de omstendigheter som er fastsatt i artikkel 17 nr. 2.2.
3. Forutsatt at de alminnelige prinsippene for vern av arbeidstakernes sikkerhet og helse overholdes, og forutsatt at de berørte partene i arbeidslivet rådspørres samt at det er gjort en innsats for å oppmuntre til alle relevante former for sosial dialog, herunder forhandlinger dersom partene ønsker det, kan medlemsstatene av objektive eller tekniske grunner eller av grunner knyttet til organiseringen av arbeidet, utvide referanseperioden nevnt i artikkel 16 nr. 2 til tolv måneder for arbeidstakere som hovedsakelig utfører offshorearbeid.
4. Kommisjonen skal 1. august 2005 etter samråd med medlemsstatene og partene i arbeidslivet på europeisk plan vurdere hvordan bestemmelsene om arbeidstakere i offshoreindustrien er gjennomført ut fra et helse- og sikkerhetsmessig synspunkt med sikte på å foreslå passende endringer.

Artikkel 17b

Arbeidstakere om bord på sjøgående fiskefartøyer

1. Artikkel 3, 4, 5, 6 og 8 får ikke anvendelse på arbeidstakere om bord på sjøgående fiskefartøyer som seiler under en medlemsstats flagg.
2. Medlemsstatene skal imidlertid treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at enhver arbeidstaker om bord på et sjøgående fiskefartøy som seiler under en medlemsstats flagg, har rett til tilstrekkelig hvile samt for å begrense arbeidstiden til gjennomsnittlig 48 timer per uke, beregnet over en referanseperiode som ikke overstiger tolv måneder.

3. Innenfor grensene fastsatt i nr. 2, 4 og 5 skal medlemsstatene treffe de nødvendige tiltak for i samsvar med behovet for å verne disse arbeidstakernes sikkerhet og helse å sikre at

- a) arbeidstiden begrenses til et høyeste antall timer som ikke skal overstiges innenfor en gitt periode, eller
- b) det fastsettes et minste antall timer for hvile innenfor en gitt periode.

Det høyeste antall arbeidstimer eller minste antall timer for hvile skal fastsettes ved lover og forskrifter eller ved tariffavtaler eller avtaler mellom partene i arbeidslivet.

4. Grensene for arbeids- eller hviletid skal være enten

- a) lengste arbeidstid skal ikke overstige
 - i) 14 timer i noen 24-timersperiode, og
 - ii) 72 timer i noen sjudagersperiode,

eller

- b) korteste hviletid skal ikke være mindre enn
 - i) ti timer i noen 24-timersperiode, og
 - ii) 77 timer i noen sjudagersperiode.

5. Hviletiden kan inndeles i høyst to perioder, der den ene skal være minst seks timer lang, og intervallet mellom to hvileperioder som følger etter hverandre, skal ikke overstige 14 timer.

6. I samsvar med de alminnelige prinsippene for vern av arbeidstakernes helse og sikkerhet, og av objektive eller tekniske grunner eller av grunner knyttet til organiseringen av arbeidet, kan medlemsstatene gjøre unntak fra grensene fastsatt i nr. 2, 4 og 5, herunder fastsettelse av referanseperioder. Slike unntak skal så langt som mulig oppfylle de fastsatte standardene, men kan ta hensyn til hyppigere eller lengre friperioder eller til innvilging av avspasering til arbeidstakerne. Disse unntakene kan fastsettes ved

- i) lover og forskrifter, forutsatt at de berørte arbeidsgiveres og arbeidstakeres representanter rådspørres og at det gjøres en innsats for å oppmuntre til alle relevante former for sosial dialog, eller
- ii) tariffavtaler eller avtaler mellom partene i arbeidslivet.

7. Skipsføreren på et sjøgående fiskefartøy skal ha rett til å kreve at arbeidstakerne om bord arbeider det antall timer som er nødvendig for å trygge fartøyet, de

ombordværendes eller lastens umiddelbare sikkerhet, eller for å bistå andre fartøyer eller personer i havsnød.

8. Medlemsstatene kan fastsette at arbeidstakerne om bord på sjøgående fiskefartøyer som i henhold til nasjonal lovgivning eller praksis kan drive fiske i et gitt tidsrom i kalenderåret som overstiger én måned, skal ta ut årlig ferie i samsvar med artikkel 7 innenfor ovennevnte tidsrom.»

Artikkel 2

1. Medlemsstatene skal senest 1. august 2003 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv, eller de skal sikre at partene i arbeidslivet senest denne dato treffer de nødvendige tiltak ved avtale, idet medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for til enhver tid å kunne sikre de resultater som kreves ved dette direktiv. For leger under utdanning skal datoen være 1. august 2004. De skal umiddelbart underrette Kommissjonen om dette.

2. Tiltakene omhandlet i nr. 1 skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

3. Med forbehold for medlemsstatenes rett til å utvikle ulike lover, forskrifter og avtalebestemmelser på arbeidstidsområdet på bakgrunn av at situasjonen endrer seg, så lenge minstekravene fastsatt i dette direktiv overholdes, kan gjennomføringen av dette direktiv ikke være gyldig grunn for å senke det alminnelige nivå for vern av arbeidstakerne.

4. Medlemsstatene skal oversende Kommissjonen teksten til de internrettslige bestemmelser som de allerede har vedtatt eller vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 3

Senest 1. august 2009 skal Kommissjonen etter samråd med medlemsstatene og partene i arbeidslivet på europeisk plan, vurdere hvordan bestemmelsene om arbeidstakere om bord på sjøgående fiskefartøyer er gjennomført, og særlig undersøke om disse bestemmelsene fortsatt er hensiktsmessige, særlig med hensyn til helse og sikkerhet, med sikte på om nødvendig å foreslå passende endringer.

Artikkel 4

Senest 1. august 2005 skal Kommisjonen etter samråd med medlemsstatene og partene i arbeidslivet på europeisk plan, vurdere hvordan bestemmelsene om arbeidstakere som arbeider med persontransport i byrute er gjennomført, med sikte på om nødvendig å foreslå passende endringer for å sikre en sammenhengende og hensiktsmessig tilnæringsmåte i denne sektoren.

Artikkel 5

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

Artikkel 6

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Luxembourg, 22. juni 2000.

For Europaparlamentet

N. FONTAINE

President

For Rådet

J. SÓCRATES

Formann

Erklæring fra Kommisjonen om søndagshvile

Kommisjonen erklærer at den i sin kommende rapport om gjennomføringen av direktivet om arbeidstid (93/104/EF) vil redegjøre for situasjonen i medlemsstatene med hensyn til lovgivning om søndagshvile.

Erklæring fra Kommisjonen om gjennomføringen av artikkel 1 nr. 6

Kommisjonen erklærer at den har til hensikt å rådspørre partene i arbeidslivet på europeisk plan samt representanter for medlemsstatene med sikte på å avgi sin uttalelse tre måneder etter at Kommisjonen har mottatt meldingen fra medlemsstatene.
